

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni E. S. wniosła o podział majątku wspólnego jej i uczestnika J. S., w którego skład ostatecznie wchodzi następujące prawa i przedmioty majątkowe:

1. niezabudowana działka rolna położona w N. G.o powierzchni 13.127,00m² , dla której Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie prowadzi księgę wieczystą nr (...)o wartości 47.745,52 zł,
2. nieruchomość rolna położona w N. G.o łącznej powierzchni 33.776,00m² , dla której Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie prowadzi księgę wieczystą nr (...)o wartości 122.850,07zł ,
3. nieruchomość rolna położona w N. G.o łącznej powierzchni 6007,00m² , dla której Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie prowadzi księgę wieczystą nr (...)o wartości 21.848,66 zł ,
4. dwie działki rolne o nr 76 i 49, położone w N. G., o powierzchni odpowiednio 9991m² i 8326m², wchodzące w skład nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie prowadzi księgę wieczystą nr (...)o wartości łącznej 66.622,59 zł
5. kombajn zbożowy o wartości 20000 zł,
6. ciągnik (...) o wartości 50000 zł,
7. samochód dostawczy (...) o wartości 10000 zł,
8. samochód osobowy S. (...) o wartości 15000 zł,
9. samochód J. (...) o wartości 35000 zł,
10. siewnik do rozsiewania nawozu o wartości 3000 zł,
11. opryskiwacz o wartości 2000 zł,
12. kosiarka o wartości 500 zł,
13. myjka K. o wartości 500 zł,
14. meble sypialniane (szafa, toaletka, łóżko) o wartości 2000 zł,
15. wyposażenie salonu (komplet mebli skórzanych, ława, kamienny stół pod telewizor, telewizor S. (...) cali) o wartości 10000 zł,
16. stół z ośmioma krzesłami o wartości 2000 zł,
17. meble ogrodowe w huśtawką o wartości 1500 zł.

poprzez przyznanie uczestnikowi na wyłączną własność nieruchomości i ruchomości oprócz pojazdu marki J., który miałby przyspaść wnioskodawczyni i przyznanie na rzecz wnioskodawczyni kwotę 170.283,42 zł tytułem wyrównania udziałów w majątku wspólnym z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się orzeczenia. Ponadto o zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni kwotę 90000 zł tytułem zwrotu nakładów poczynionych z majątku wspólnego na majątek odrębny uczestnika. Wniosła również o zwrot kosztów, w tym zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wniosku podała, iż strony były małżeństwem od 28 kwietnia 1990r. Małżeństwo to zostało rozwiązane przez rozwód wyrokiem Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 24 września 2012r., który uprawomocnił się 21 grudnia 2012r. W czasie trwania związku obowiązywał w nim ustrój majątkowej wspólności ustawowej. W tym okresie do majątku stron weszły w/w składniki, stanowiące majątek wspólny. Aczkolwiek, wnioskodawczyni nie została ujęta jako właścicielka nieruchomości w księgach wieczystych, gdzie jako jedyny właściciel widnieje uczestnik, jednak wszystkie wskazane nieruchomości zostały nabyte po zawarciu przez strony małżeństwa, strony nie zawierały majątkowych umów małżeńskich i nie istniały podstawy dokonania nabycia do majątku odrębnego. Tym samym wnioskodawczyni jest współwłaścicielką wszystkich nieruchomości w 50%. Udziały stron w majątku wspólnym są równe. Zaznacza, iż wszystkie przedmioty- poza samochodem J. o nr rej. (...) –stanowią wyposażenie domu stanowiącego wyłączną własność uczestnika, a w którym strony przed rozwodem wspólnie zamieszkiwały, bądź wykorzystywane są wyłącznie przez uczestnika na potrzeby wskazanej nieruchomości i jego własnej. Tym samym wnioskodawczyni wskazuje na celowość i zasadność przyznania uczestnikowi tych składników na wyłączną własność z obowiązkiem spłaty na jej rzecz. Kwota wyliczonej spłaty stanowi różnicę pomiędzy wartością połowy majątku wspólnego stron pomniejszona o wartość samochodu J. (...). Wnioskodawczyni korzystała z tego samochodu w trakcie trwania małżeństwa i obecnie również jest on w jej posiadaniu. Ponieważ uczestnik również jest wyłącznym użytkownikiem dwóch innych samochodów stanowiących także majątek wspólny stron, zasadne jest przyznanie samochodu J. wnioskodawczyni, a dwóch pozostałych uczestnikowi. Ponadto podała, że w trakcie małżeństwa uczestnik otrzymał tytułem darowizny nieruchomość zabudowaną domem i budynkami gospodarczymi. Darowizna weszła w skład majątku odrębnego uczestnika. Stan wszystkich zabudowań jak i całej nieruchomości był bardzo zły- uniemożliwiał zamieszkanie, jak korzystanie z innych niemieszkalnych części. Przez cały okres małżeństwa strony dokonywały z majątku wspólnego znaczących nakładów na wskazaną nieruchomość. Były one konieczne i niezbędne tak dla zachowania budynków, jak i przywrócenia ich użytkowych funkcji. Na poczynione nakłady złożyły się głównie:

- odgrzybienie i osuszenie całości budynku,
- położenie nowych gipsowych tynków we wszystkich pomieszczeniach,
- nowe podłogi, w tym zrobienie wylewek, glazury, płytki kamienne i ogrzewanie podłogowe na parterze budynku,
- instalacja kanalizacyjna i wodna w całym domu,
- instalacja i modernizacja centralnego ogrzewania, zakup pieca i wymiana grzejników w całym domu,
- wymiana instalacji elektrycznej wraz z założeniem licznika na zewnątrz domu,
- wykonanie nowej klatki schodowej przez wylanie stopni i założenie płyt marmurowych oraz zamontowanie balustrady (4m) wraz z mosiężną poręczą,
- podłoga na I-piętrze – wyłożenie glazurą oraz panelami w trzech pokojach i na korytarzu,
- wymiana okien (16 sztuk) oraz dwóch par drzwi na taras,
- wymiana dwóch par drzwi zewnętrznych i czterech par wewnętrznych,
- zamontowanie wewnętrznych i zewnętrznych parapetów,
- wykonanie dwóch łazienek, w tym postawienie ścianek gipsowych, położenie glazury, montaż prysznica i pozostałej armatury,
- elewacja zewnętrzna- zbijanie tynków, położenie nowych, malowanie,
- modernizacja kuchni poprzez: montaż mebli dębowych i sprzętu pod zabudowę (zmywarki, płyty indukcyjnej, lodówko- zamrażarki, wyciągu, zlewu, armatury, piekarnika) oraz położenie płyty marmurowej na całości mebli,

- kominek z kamienia wraz z osprzętowaniem,
- wykonanie tarasu- wylewka, glazura podłogowa, oranżeria, zadaszenia, klute podpory ,
- zagospodarowanie ogrodu- oczko wodne 40x20 m, roślinność w tym : żywopłot z tui (50 sztuk), rododendrony, świerki, jodły, żywopłot z jodły i grabu, kluta pergola, mur oddzielający ogród od gospodarstwa, w tym kuta brama i okna,
- kostka brukowa przed domem (20 m²),
- schody wejściowe- wylane i wyłożone glazurą,
- kute ogrodzenie i dwie bramy przed domem,
- na każdym oknie klute uchwyty na kwiaty,
- dwie bramy wewnętrzne z metalu,
- boks dla psa,
- ogrodzenie siatką (200m) gospodarstwa,
- modernizacja polegająca na przekształceniu obory na warsztat mechaniczny poprzez położenie tynków, wylewka posadzki, dwoje drzwi oraz wyposażenie.

Wprawdzie w/w wydatki i nakłady dokonywane były w celu zaspokojenia potrzeb rodziny, ale ze swej natury nie ulegają one zużyciu, a zwiększyły wartość majątku uczestnika w chwili ustania małżeństwa. Majątek odrębny uczestnika wnioskodawczyni szacuje na 200.000 zł, z czego wartość pierwotnej substancji nieruchomości stanowi ok. 10%. Wynika z tego, iż ogólna wartość nakładów i wydatków to kwota 180.000 zł. Ponieważ nakłady te były dokonywane wspólnie przez strony z ich majątku dorobkowego, a uczestnik zatrzymuje ich wartość jako właściciel nieruchomości na rzecz, której je poczyniono, to wnioskodawczyni należy się zwrot 1/2 wartości tych nakładów, tj. kwoty 90.000 zł.

Uczestnik postępowania J. S. odnosząc się do wniosku przyznał, iż w skład majątku wspólnego stron weszły następujące składniki:

1. niezabudowana działka rolna położona w N. G.o powierzchni 13.127,00m² , dla której Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie prowadzi księgę wieczystą nr (...)o wartości 20000 zł,
2. nieruchomość rolna położona w N. G.o łącznej powierzchni 6007,00m² , dla której Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie prowadzi księgę wieczystą nr (...)o wartości 6000 zł.,
3. kombajn zbożowy o wartości 5 000 zł,
4. samochód dostawczy (...) o wartości 2000zł, gdyż uległ uszkodzeniu,
5. samochód osobowy S. (...) o wartości 5000 zł, jest użytkowany przez syna stron, a więc proponuje wyłącznie go z podziału,
6. samochód J. (...) o wartości 50000 zł,
7. siewnik do rozsiewania nawozu o wartości 1000 zł,
8. opryskiwacz o wartości 500 zł,

9. kosiarka o wartości 100 zł,

10. myjka C. o wartości 100

11. meble, wyposażenie jest zniszczone, zużyte i winno uleść podziałowi fizycznemu pomiędzy stronami.

Podał, iż nieruchomości objęta księgą wieczystą nr (...) nie weszła w skład majątku wspólnego stron. Została bowiem nabyta w dniu 08.06.1990r., dzięki staraniom i środkom rodziców uczestnika. Ojciec uczestnika był dzierżawcą tej nieruchomości i jemu przysługiwało prawo pierwszeństwa wykupu tej nieruchomości i z niego skorzystał. Z uwagi na wolę przekazania całego gospodarstwa uczestnikowi ostatecznie na niego została zwarta umowa nabycia. Podkreślił, iż w dniu podpisania aktu notarialnego cena została już uiszczona i zapłacili ją jego rodzice. Strony nie miały funduszy na taką inwestycję. Ponadto w skład majątku wspólnego nie wchodzi ciągnik (...), gdyż nabył on go za środki uzyskane ze sprzedaży dwóch innych ciągników stanowiące jego majątek osobisty (nabyte w drodze darowizny oraz spadkobrania). Uczestnik ponadto wniósł o uwzględnienie przy podziale majątku składniki, które uczestniczka zabrała po rozwodzie, tj.

1. dwa rowery o łącznej wartości 1500 zł,

2. robot kuchenny K. o wartości 4000 zł,

3. Express do kawy o wartości 2000 zł,

4. akcesoria kuchenne (garnki, noże, szkło) oraz firanki o łącznej wartości ok. 1000 zł,

5. biżuteria złota (dwie obrączki- grube, 3 pierścionki, 3 łańcuszki) o wartości 5000 zł.

Ponadto uczestnik zanegowała roszczenie o zwrot nakładów poczynionych na jego majątek osobisty. Zauważył, iż strony nieodpłatnie zamieszkiwały w budynku stanowiącym własność rodziców uczestnika. Budynek był w bardzo dobrym stanie. W tym budynku był przeprowadzony remont w 1995r. i obejmował: wymianę okien, posadzki w salonie i kuchni, wymianę 3 drzwi oraz jednego schodu z pokoju do góry na pierwsze piętro. Remont ten został wykonany przez uczestnika ze środków uzyskiwanych z jego majątku osobistego- gospodarstwa rolnego. W 2008r. sam uczestnik wymienił posadzkę w jadalni i kuchni z ceramicznych na kamienne, materiał zakupił z mienia odrębnego. Przeprowadzone remonty zostały już zużyte i na nowo trzeba je przeprowadzić. Po rozwodzie uczestnik przeprowadził kolejne remonty, tj. wymienił okna, posadzki.

Wnioskodawczyni w piśmie procesowym z dnia 22 lipca 2013r. (k. 62-66) zaprzeczyła, aby nieruchomości objęta księgą wieczystą nr (...) stanowiła majątek osobisty uczestnika. Nieruchomość została nabyta w trakcie trwania małżeństwa i zaprzecza, aby uczestnik posiadał własne środki. Nie zaszyły także podstawy do zastosowania mechanizmu surogacji, gdyż zakupienie przedmiotu za środków pieniężnych pochodzących z majątku osobistego nie spełnia wymogu „zgodności charakteru” między dawnym a nowym przedmiotem. Ponadto w treści oświadczenia nabywcy musi wyraźnie wynikać, iż nabycie następuje do majątku odrębnego, czego zabrakło w przypadku tej nieruchomości. Nie jest także prawdą, aby ciągnik Z. został zakupiony w zamian za stanowiące majątek odrębny uczestnika dwa inne ciągniki. Tylko jeden z nich został sprzedany w związku z zakupem nowego i pokrył ok. 20% wartości, natomiast drugi sprzedano w 2000r., a pieniądze zostały przeznaczone na wydatki gospodarstwa. Zakup nowego ciągnika został sfinansowany głównie ze wspólnie zaciągniętego przez strony kredytu w wysokości 50 000 zł.

W piśmie procesowym z dnia 08.10.2013r. (k. 74-76) uczestnik postępowania zmodyfikował swoje stanowisko w sprawie podając, iż w skład majątku wspólnego stron weszły tylko działka nr (...)objęta księgą wieczystą nr (...)oraz nieruchomości. Pozostałe nieruchomości nie wchodzi w skład majątku wspólnego, tylko odrębnego uczestnika postępowania. Działki nr (...)zostały nabyte ze środków pochodzących od jego rodziców od Gminy N.. Pierwszeństwo nabycia tych działek miał ojciec uczestnika jako dzierżawca. Rodzice podejmując starania wykupu tej nieruchomości już wiedzieli, iż całe gospodarstwo rolne przekażą uczestnikowi postępowania. Procedura wykupu została rozpoczęta

już na początku 1990 r., a cena nabycia uiszczoną już w marcu 1990r. J. S.jeszcze przed sfinalizowaniem umowy zasiał uprawy. Uczestnik w tym czasie pracował wyłącznie na gospodarstwie rolnym rodziców i pozostawał na ich utrzymanie. Nie miał więc własnych środków, aby zapłacić cenę nabycia. Procedura przedłużyła się i umowa nabycia została podpisana już po zawarciu związku małżeńskiego przez strony. Działka nr (...), objęta księgą wieczystą nr (...), została nabyta ze środków przekazanych przez matkę uczestnika- B. S., a więc stanowi jego majątek, co też potwierdza oświadczenia złożone przez niego przy zawieraniu umowy. Odnośnie działki (...)i działki (...), objętych księgą wieczystą nr (...), to w akcie notarialnym jest oświadczenie wnioskodawczynie, iż zostały one nabyte do majątku odrębnego uczestnika. Kwotę niezbędną do zakupu tych nieruchomości J. S.otrzymał w drodze darowizny od swojej matki B. S.. Dodał, iż do czasu zgony matka uczestnika- B. S.wspierała materialnie syna, w tym przekazywała środki niezbędne do zakupu kolejnych działkę, które miały powiększyć prowadzone gospodarstwo rolne. Miała ona niezbędne na ten cel środki, pochodzące ze sprzedaży żywego inwentarza oraz z renty w kwocie 1000 zł Rodzice uczestnika od początku chcieli, aby to on przejął po nich gospodarstwo rolne, co też nastąpiło na mocy umowy darowizny z dnia 23.09.1991r. Dlatego też matka uczestnika wspierała go w nabywaniu kolejnych działek powiększających to gospodarstwo rolne. Wnioskodawczynie zachowywała się nagannie wobec swoje teściowie i dlatego nie była informowana o kolejnych darowiznach na rzecz uczestnika od jego matki. W konsekwencji w skład majątku wspólnego stron weszła tylko działki nr (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...), o wartości 6000 zł oraz ruchomości:

- kombajn zbożowy o wartości 5 000 zł,
- samochód dostawczy (...) o wartości 2000zł,
- samochód osobowy S. (...) o wartości 5000 zł,
- samochód J. (...) o wartości 50000 zł,
- siewnik do rozsiewania nawozu o wartości 1000 zł,
- opryskiwacz o wartości 500 zł,
- kosiarka o wartości 100 zł,
- myjka C. o wartości 100,
- meble o wartości minimalnej,
- dwa rowery o wartości 1500 zł,
- robot kuchenny K. o wartości 4000 zł,
- ekspres do kawy o wartości o wartości 2000 zł,
- akcesoria kuchenne o wartości 1000 zł,
- biżuteria złota o wartości 5000 zł

Uczestnika wniósł, aby podział nastąpił w drodze podziału fizycznego w ten sposób, aby wnioskodawczynie otrzymała samochód J. (...) o wartości 50 000 zł i ewentualnie meble, robota kuchennego, ekspres do kawy, biżuterię złotą. Natomiast sporną działkę na 53 otrzymał na własność uczestnik. Na koniec podkreślił, iż wnioskodawczynie jak wyszła za mąż nie wniosła nic do gospodarstwa domowego, za nic nie płaciła, nie brała od uczestnika ani złotówki.

W dalszych pismach procesowych strony podtrzymały dotychczasowe stanowisko w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni E. S. oraz uczestnik J. S. w dniu 28 kwietnia 1990r. zawarli związek małżeński. Małżeństwo to zostało rozwiązane przez rozwód wyrokiem Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 24 września 2012r. (sygn. akt IC 498/12), który został utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 21 grudnia 2012r. (sygn. akt IAcA 1330/13).

Dowód- wyrok z dnia 24.09.2012r. – k. 139 akta sprawy SO w Świdnicy o sygn. IC 498/12,

- wyrok z dnia 21.12.2012r.- k. 172 akta sprawy SO w Świdnicy o sygn. IC 498/12.

W trakcie małżeństwa strony nie zawierały majątkowych umów małżeńskich.

Bezsporne

Strony zamieszkały w domu rodzinnym uczestnika, pod adresem (...), gmina N. wraz z jego rodzicami J. i B. S.. Było to dobrze prosperujące gospodarstwo rolne. Uczestnik pomagał rodzicom w jego prowadzeniu.

W dniu 05 października 1990 r. ojciec uczestnika- J. S. zmarł.

B. S. pomagała uczestnikowi w prowadzeniu gospodarstwa rolnego. Sama miała stały dochód w postaci emerytury rolniczej w wysokości 1027,62 zł. Wspierała także rodzinę córki, przekazującym im nieregularnie kwoty od 800 zł do 1000 zł.

B. S. zmarła w dniu 10.11.2012r.

Dowód- decyzja prezesa KRUS z dnia 20.03.2012r. – k. 78,

- zeznania świadka C. K. (1)- k. 89,

- zeznania świadka W. H.- k. 90,

- zeznania uczestnika postępowania- k. 91-92,

- kserokopia aktu zgonu J. S.- k. 105,

- kserokopia aktu zgonu B. S.- k. 105,

- zeznania świadka S. H.- k. 248.

W dniu 06 czerwca 1990r. uczestnik nabywa od Skarbu Państwa prawo własności działek nr (...) położonych w G., gmina N. o łącznej powierzchni 3.3776 m², oświadczając, iż nabywa z majątku odrębnego. Cena za te nieruchomości wyniosła 2.413.993 zł i została zapłacona w całości przez nabywcę. Ojciec uczestnik podjął starania o nabycie niniejszej nieruchomości jeszcze przed zawarciem przez strony małżeństwa. Z uwagi na chęć przekazania całego gospodarstwa rolnego uczestnikowi, jego rodzice podjęli decyzję, iż nabywcą tych działek będzie uczestnik, w związku z tym przekazali mu niezbędne środki finansowe. W konsekwencji jego zabiegów w dniu 15.11.1989r. Naczelnik Miasta i Gminy N. wydał decyzję o wyznaczeniu J. S. (uczestnika) jako nabywcę nieruchomości rolnych niezabudowanych w granicach działek: nr (...). Decyzja ta była ważna przez okres 3 –ch miesięcy od daty jej uprawomocnienia. Jednak ze względu na kolejne u notariusza udało się sfinalizować kupno tych działek dopiero w dniu 06.06.1990r. W związku z tym, iż wszystkie dokumenty zostały złożone w kancelarii notarialnej przed zawarciem związku małżeńskiego przez strony, w samy akcie widnieje, iż nabywca- uczestnik jest stanu wolnego.

Dla nieruchomości tej została założona księga wieczysta nr (...), a jej wartość wynosi 132.030 zł.

Dowód- wydruk z księgi wieczystej (...) –k. 29-36,

- umowa sprzedaży z dnia 8.06.1990r., Rep.A. 811/1990- k.50-51,
- opinia biegłego sądowego B. H. z dnia 18.04.2014r.
- uzupełniająca opinia biegłego sądowego B. H.- k. 132,
- częściowe zeznania wnioskodawcy- k. 90-91,
- decyzja z dnia 15.11.1989r. Naczelnika Miasta i Gminy N. wraz z dowodem nadania- k. 102-103,
- zeznania świadka S. H.- k. 248.

W dniu 23 września 1991r. uczestnik otrzymuje na mocy umowy darowizny od swojej matki- B. S.udział w wysokości $\frac{3}{4}$ w prawie własności nieruchomości rolnej położonej w N., składającej się z działek gruntu nr (...)o łącznej powierzchni 7,38ha, dla której Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie prowadzi księgę wieczystą nr (...). Pozostały udział w wysokości $\frac{1}{4}$ należał także do uczestnika postępowania na podstawie postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku po J. S.z dnia 08.04.1991r.

Zmieniono numerację działek i aktualnie nieruchomość ta składa się z działek o nr (...) oraz działki nr (...), na której położone są zabudowania mieszkalno- gospodarcze.

Wartość rynkowa budynku mieszkalnego wynosi 325 200 zł, a wartość działki niezbędnej do korzystania z tego budynku o powierzchni 1809 m² wynosi 51 200 zł.

W dniu 13 stycznia 1998 r. uczestnik kupił od osoby fizycznej działkę nr (...) o powierzchni 9.991,00m² oraz działkę o nr (...) o powierzchni 8.326,00 m² i oświadczają, iż działki te wejdą w skład prowadzonego przez niego gospodarstwa rolnego oraz że nabycia dokonuje z majątku odrębnego, co stającą do tego aktu notarialnego żona E. S. potwierdza. Obydwie działki zostały przyłączone do w/w księgi wieczystej. Ich wartość wynosi 75.120,00 zł.

Dowód- umowa darowizny w celu otrzymania emerytury z dnia 23.09.1991r., Rep. A. 2170/1991- k. 57,

- wydruk z elektronicznej księgi wieczystej nr (...) –k.20-28,
- umowa sprzedaży z dnia 13.01.1999r., Rep. A. 233/1998- k.52-54,
- opinia biegłego sądowego B. H. z dnia 18.04.2014r.
- uzupełniająca opinia biegłego sądowego B. H.- k. 132,
- opinia biegłego sądowego R. M. (1) z dnia 16.03.2015r.- k. 214-241,
- opinia uzupełniająca biegłego sądowego R. M. (1) z dnia 08.05.2015r.-k. 323-324.

Rodzice uczestnika mieli na wyposażeniu gospodarstwa rolnego dwa ciągniki („U. C- 330” a następnie ciągnik „U. C-360”) wraz z przyczepami, pług, brony, rozrzutnik obornika, ładowacz, kombajn do ziemniaków oraz siewnik. Gospodarstwo obejmowało także żywy inwentarz w postaci kilkunastu sztuk bydła, ok. 15 koni i trzodę chlewną.

Dowód- zeznania świadka C. K. (2) – k. 89,

- zeznania świadka W. H.- k. 90,
- zeznania świadka S. H.- k. 248,
- zeznania uczestnika –k.91-92.

Na działce nr (...) (poprzednio (...)) znajdowały się zabudowania mieszkalne, w którym mieszkały strony wraz z dziećmi od chwili zawarcia związku małżeńskiego oraz zabudowania gospodarcze: obora wraz z chlewnią, stodoła. Zabudowania w chwili ich otrzymania w drodze darowizny przez uczestnika były w dobrym stanie.

Dowód - zeznania świadka W. H.- k. 90,

- zeznania świadka S. H.- k. 248.

Strony przez cały okres małżeństwa modernizowali zabudowania znajdujące się na działce (...). Prace remontowe w budynku mieszkalnym obejmowały:

- wylanie nowych schodów z parteru na I piętro,
- montaż pieca OC, grzejników żeliwnych i bojlera ,
- wymianę podłóg, położenie paneli i glazury na parterze domu, na I piętrze w dwóch pokojach, WC oraz części przedpokoju,
- wykonanie gładzi gipsowych w całym budynku, z wyjątkiem dwóch pokoi,
- wymianę instalacji elektrycznej w kuchni, wykonanie nowego przyłącza elektrycznego,
- wymianę stolarki okiennej,
- wymianę 2 sztuk drzwi zewnętrznych i 4 sztuk drzwi wewnętrznych,
- montaż urządzeń sanitarnych w WC,
- malowanie elewacji budynku mieszkalnego i montaż parapetów zewnętrznych,
- montaż rynien i rur spustowych z (...),
- montaż dachówki na ganku.

Wartość nakładów poczynionych na budynek mieszkalny wyniosła 64.900 zł

Strony czyniły nakłady nie tylko na budynek mieszkalny, ale również inne części działki nr (...) o łącznej wartości 17.122 zł, które obejmowały wykonanie:

- posadzki i tynków ścian w budynku gospodarczym o wartości 522 zł,
- dachu nad boksem dla psa o wartości 459 zł,
- bramy i siatki przy kojcu o wartości 1310 zł,
- ogrodzenia z siatki na słupkach stalowych o wartości 2122 zł,
- montaż bramy stalowej otwieranej dwustronnie o wartości 470
- bramy stalowej przesuwanej o wartości 800 zł,
- mury z cegły otynkowanej w ogrodzie o wartości 2121 zł,
- murku z kamienia na ogrodzie o wartości 646 zł,
- tarasu z płytek terakotowych i zadaszenie nad tarasem o wartości 3254 zł,

- elementów małej architektury, w tym oczka wodnego, o wartości 2940 zł,
- wypełnienia ogrodzenia z prętów stalowych o wartości 1918 zł,
- montażu bramy stalowej na podwórzu o wartości 560 zł.

Łącznie poczyniono nakłady na budynek mieszkalny oraz pozostałe części składowe nieruchomości w granicach działki nr (...) o wartości 82 022 zł (64 900 zł + 17 122 zł)

Dowód- zeznania świadka C. K. (1)- k. 89,

- zeznania wnioskodawczyni- k. 90-91,
- częściowe zeznania uczestnika – k. 91-92,
- opinia biegłego sądowego R. M. (1) z dnia 16.03.2015r.- k. 214-241,
- opinia uzupełniająca biegłego sądowego R. M. (2) z dnia 08.05.2015r.- k. 323-324.

W dniu 08 grudnia 1997r. uczestnik postępowania J. S. nabył od Gminy N. działkę nr (...) o powierzchni 13127,00m², dla której założono księgę wieczystą nr (...) i jako jedynego właściciela ujawniono tylko uczestnika. Nabywając niniejszą działkę uczestnika oświadczył, iż nabycia dokonuje z majątku odrębnego. Wartość nieruchomości wynosi 48.940,00 zł.

Dowód- akta księgi wieczystej nr (...),

- umowa sprzedaży z dnia 08.12.1997r., Rep. A 11625/1997 – k.55-56,s
- opinia biegłego sądowego B. H. z dnia 18.04.2014r.,
- uzupełniająca opinia biegłego sądowego B. H.- k. 132.

W dniu 02 kwietnia 2003r. uczestnik postępowania J. S. nabył działkę nr (...) o powierzchni 6007,00m², dla której założono księgę wieczystą nr (...) i jako jedynego właściciela ujawniono tylko uczestnika.

Nieruchomość ma wartość 23.350,00 zł.

Dowód- akta księgi wieczystej nr (...)

- opinia biegłego sądowego B. H. z dnia 18.04.2014r.,
- uzupełniająca opinia biegłego sądowego B. H.- k. 132.

W trakcie małżeństwa strony nabyły następujące ruchomości, które weszły w skład ich majątku wspólnego:

- meble sypialniane o łącznej wartości 1200 zł,
- telewizor S. o wartości 800 zł,
- meble skórzane o wartości 1500 zł,
- ława o wartości 300 zł.

Dowód- zeznania świadka C. K. (1)- k. 89,

- opinia biegłego sądowego J. P.-k. 154-175.,

- zeznania wnioskodawczyni-k.90-91,
- zeznania uczestnika – k. 91-92.

Na dzień 21 grudnia 2012r. strony były właścicielami następujących pojazdów mechanicznych :

- kombajnu zbożowego m-ki B. (...), model (...), rok produkcji 1982 o wartości 12 500 zł,
- ciągnika rolniczego m-ki (...), model (...), rok produkcji 1996, nr rej. (...)o wartości 20 200 zł,
- samochód ciężarowy m-ki V., model (...), rok produkcji 1993, nr rej. (...)o wartości 2 600 zł,
- samochód osobowy m-ki S., model LEON I 1.6, rok produkcji 2001, nr rej. (...) o wartości 7 500 zł,
- samochód osobowy m-ki J., model (...), rok produkcji 2007, nr rej. (...) o wartości 36 400 zł.

Łączna wartość w/w pojazdów wyniosła 79 200 zł.

Dowód- opinia biegłego sądowego J. K. –k. 261-300,

- zeznania świadka C. K. (1)- k. 89,
- zeznania wnioskodawczyni-k.90-91,
- zeznania uczestnika – k. 91-92.

Sąd zważył, co następuje:

Małżeństwo wnioskodawczyni E. S. i uczestnika postępowania J. S., zawarte dnia 28 kwietnia 1990 roku, zostało prawomocnie rozwiązane przez rozwód z dniem 21 grudnia 2012 roku, z tą datą więc ustala między nimi również wspólność ustawowa.

Zgodnie zaś z przepisem art. 31 ust. 1 k.r. i o. z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa (wspólność ustawowa) obejmująca przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (majątek wspólny), przedmioty majątkowe nieobjęte zaś wspólnością ustawową należą do majątku osobistego każdego z małżonków. Na majątek wspólny zatem składają się przedmioty majątkowe nabyte w czasie trwania wspólności ustawowej. Jedynie w ściśle i wyczerpująco wymienionych przez Kodeks rodzinny i opiekuńczy wypadkach, nabyty w czasie trwania ustroju wspólności ustawowej przedmiot majątkowy nie zwiększa stanu majątku wspólnego, lecz staje się z mocy art. 33 k.r.o. przedmiotem majątku osobistego. Artykuł 31 k.r.o. wyraża zasadę ogólną, a art. 33 pkt 1-10 k.r.o. wyjątki od tej zasady. Taki rozkład zasady i wyjątków rozstrzyga wszelkie wątpliwości co do tego, czy konkretny przedmiot majątkowy należy zaliczyć do majątku wspólnego, czy też osobistego. Ponadto należy zaznaczyć, że Kodeks rodzinny i opiekuńczy w zasadzie nie zawiera własnych unormowań dotyczących podziału majątku, który był objęty wspólnością ustawową, w art. 46 k.r.o. znajduje się jedynie odesłanie do przepisów o dziale spadku. Problematykę wspólności majątku wspólnego i jego sądowego podziału normują zatem w sferze materialnoprawnej art. 1035-1046 k.c., przy czym art. 1035 k.c. zawiera kolejne odesłanie, nakazując stosować odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych, a w sferze proceduralnej art. 566 i 567 k.p.c. oraz art. 680-689 k.p.c. W art. 688 k.p.c. znajduje się zaś kolejne odesłanie do odpowiedniego stosowania przepisów o zniesieniu współwłasności, w szczególności do art. 618 § 2 i 3 k.p.c.

Podstawową kwestią w sądowym podziale majątku wspólnego jest zatem ustalenie składu majątku podlegającego podziałowi. Przedmiotem tego podziału winien być, zgodnie z art. 1038 § 1 k.c. w zw. z art. 46 k.r.o., cały majątek objęty wspólnością. W myśl art. 684 k.p.c. skład i wartość tego majątku ustala sąd, który określa, jakie przedmioty majątkowe podlegają podziałowi, przy czym zauważyć należy, iż norma art. 684 k.p.c. nie stwarza dla sądu uprawnień do prowadzenia z urzędu dochodzenia mającego na celu ustalenie, czy i jakie składniki majątku podlegają jeszcze

podziałowi oprócz tych wskazanych przez zainteresowanych w sprawie. Wartość tych składników ustala Sąd według stanu na dzień ustania wspólności majątkowej małżeńskiej i według cen obowiązujących na dzień zamknięcia rozprawy (tak min. SN w postanowieniu z dnia 20.01.1974r., sygn. akt III CRN 384/73, LexisNexis nr (...)).

Ustalanie z urzędu składu i wartości majątku wspólnego stron nie zwalnia Sądu z obowiązku przeciwdziałania przewlekłości postępowania (art. 6 k.p.c.), a więc nie ma przeszkód do odpowiedniego stosowania art. 207 § 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 kp.c. Jednak powołany przepis nie może być - wbrew twierdzeniom wnioskodawczyni- podstawą odmowy przeprowadzenia dowodu powołanego przez uczestnika postępowania po upływie terminu, jeżeli jest to dowód dotyczący okoliczności, które Sąd powinien ustalić z urzędu, i jest konieczny do ustalenia tej okoliczności (tak SN w uchwale z dnia 21.02.2008r., sygn. akt III CZP 148/07, OSNC 2009, nr 2,,poz.23).

W rozpoznawanej sprawie spór pomiędzy byłymi małżonkami dotyczył składu ich majątku wspólnego w tym przynależności do niego nieruchomości nabywanych przez uczestnika w trakcie trwania małżeństw i ciągnika oraz nakładów poczynionych na majątek osobisty uczestnika.

Poza sporem pozostawała natomiast okoliczność, że w skład majątku wspólnego wchodzi ruchomości w postaci: mebli sypialnianych, telewizora S., mebli skórzanych oraz ławy ,a także pojazdy mechaniczne w postaci: kombajnu , samochodu ciężarkowego m-ki V., samochodu osobowego S. oraz J.. Ostatecznie uczestnik przyznał za wnioskodawczynią, iż w skład ich majątku wspólnego weszła także działka nr (...), objęta księgą wieczystą nr (...). Mając na uwadze zgodne stanowisko stron, Sąd ustalił, iż niniejsze składniki wchodzi w skład majątku wspólnego stron.

Zgodnie z powołanym powyżej art. 31§ 1 k.r.o. zasadą jest iż przynależność przedmiotów majątkowych, nabytych w trakcie trwania małżeństwa przez oboje bądź obje z małżonków, do majątku wspólnego. Zasada ta powinna rozstrzygać wszelkie wątpliwości co do tego, czy konkretny przedmiot majątkowy wchodzi w skład majątku wspólnego małżonków, czy też majątku osobistego któregoś z nich (np. uzasadnienie uchwały SN z 24.07.1997 r, sygn. akt III CZP 26, 97, LexisNexis nr 324323). Wprawdzie przepisy k.r.o. nie ustanawiają domniemania prawnego przynależności składników majątkowych do majątku wspólnego, jednak przy istnieniu powyższej zasady możliwe jest skonstruowanie domniemania faktycznego (art. 231 k.p.c.). Nabycie określonej rzeczy z majątku osobistego małżonka musi wynikać wyraźnie nie tylko z oświadczenia współmałżonka, ale przede wszystkim z całokształtu okoliczności istotnych prawnie z punktu widzenia przepisów k.r.o. (tak m.in.SN w wyroku z dnia 17.05.1985r., sygn. akt III CKN 119/85, OSPiKA 1986, nr 9-10, poz. 195). O tym, czy nabyty przedmiot majątkowy wejdzie w skład majątku wspólnego, decydują zatem okoliczności obiektywne wskazane w art. 31 w zw. z art. 33 k.r.o.. Zatem dla oceny, czy dany przedmiot wejdzie do majątku wspólnego, w zasadzie nie mają znaczenia oświadczenia małżonków, w szczególności tego z małżonków, który był stroną czynności prawnej skutkującej nabyciem przedmiotu. Przede wszystkim decydujący o zaliczeniu przedmiotów majątkowych do majątku wspólnego jest czas ich nabycia, bowiem majątkiem tym są objęte przedmioty nabyte w czasie trwania wspólności ustawowej (art. 31 k.r.o.). Jedynie w ściśle i wyczerpująco wymienionych przez k.r.o. wypadkach nabycie w czasie trwania ustroju wspólności ustawowej przedmiot majątkowy nie zwiększy zasobów majątku wspólnego, lecz stanie się z mocy art. 33 k.r.o. przedmiotem majątku osobistego.

Trzeba podkreślić, iż domniemanie, zgodnie z którym majątek nabyty w trakcie małżeństwa jest wspólny, może zostać obalone. Z tym, iż przynależność określonego składnika majątkowego do majątku osobistego musi udowodnić zainteresowany tym małżonek (tak np. SN w postanowieniu z dnia 06.02.2003r., sygn. akt IV CKN 1721/2000, LexisNexis nr 377919).

Z art. 31 k.r.o. wynika, że do majątku wspólnego wchodzi przedmiotowy majątkowe nabyte zarówno ze środków pochodzących z majątku wspólnego, jak i ze środków pochodzących z majątku osobistego każdego z małżonków. Wyjątek stanowi surogacja przewidziana w art. 33 pkt. 10 k.r.o.. Jeśli chodzi o surogację, to w postępowaniu dowodowym najpierw musi zostać ustalone, że zostały spełnione jej warunki, i dopiero na tej podstawie staje się możliwe stwierdzenie, że przedmiot nabyty zastąpił poprzedni składnik majątku osobistego. Strona, która twierdzi, że nastąpiła surogacja, obowiązana jest wykazać konkretne środki finansowe, z których nastąpiło nabycie przedmiotu majątkowego (tak SN w wyroku z dnia 09.01.2001r., sygn. akt II CKN 1194/00, LexisNexis nr 388285).

W toku niniejszej sprawy uczestnik ponosił, iż posiadał majątek osobisty w postaci gospodarstwa rolnego, objętego księgą wieczystą nr (...). Wnioskodawczyni przyznała ten fakt, co nie budzi wątpliwości, mając na wadze, iż uczestnik otrzymał przedmiotową nieruchomość w drodze dziedziczenia oraz darowizny (art. 33 pkt. 2 k.r.o.). W czasie trwania małżeństwa stron uczestnik pracował na tym gospodarstwie i osiągał dochody. W tym miejscu należy podkreślić, iż zgodnie z art. 31 § 2 pkt. 2 k.r.o. dochody z majątku wspólnego, jak również z majątku osobistego każdego z małżonków stanowią majątek wspólny. Zgodnie z przyjętą linią orzecznictwa pojęcie „dochodu” należy rozumieć szeroko. W szczególności są to pożytki naturalne, jak też cywilne. Tym samym dochody osiągnęte przez uczestnika z jego gospodarstwa rolnego zasilały majątek wspólny stron, a nie osobisty uczestnika. Nie mogły więc być przedmiotem surogacji, tj. przeznaczane na zakup kolejnych nieruchomości stanowiących majątek osobisty uczestnika.

Uczestnik w toku postępowania podnosił, iż działki nr (...) pomimo nabycia w czasie trwania małżeństwa stron stanowią jego majątek osobisty. Na uzasadnienie swojego stanowiska starał się wskazywać, iż na zakup tych nieruchomości otrzymał środki od swojej matki B. S.. W ocenie Sądu brak jest jakiegokolwiek dowodów na poparcie twierdzeń uczestnika. Nie ma żadnego dokumentu, ani świadków, które by potwierdził taką wersję. Faktycznie B. S. mieszkała do swojej śmierci ze stronami. Pomagała uczestnikowi w prowadzeniu gospodarstwa rolnego. Osiągała stały dochód w postaci emerytury rolniczej w wysokości ok. 1030 zł. Jednocześnie wspierała rodzinę córki S. H.. Nie narzekała na swoją sytuację materialną, wyjeżdżała na zagraniczne wycieczki. Jednakże wszystkie te okoliczności nie doprowadziły do obalenia domniemania faktycznie opartego na treści art. 31 § 1 k.r.o. Należało więc- opierając się na kryterium czasu nabycia tych nieruchomości- uznać, iż weszły one w skład majątku wspólnego stron.

Sąd podzielił stanowisko uczestnika odnośnie okoliczności nabycia działek o nr (...), dla których została założona księga wieczysta nr (...). Sąd uznał za wiarygodne zeznania uczestnika w tym zakresie, gdyż zostały one poparte zeznania świadka S. H. i dokumentami, zwłaszcza decyzją Naczelnika Urzędu Miasta i Gminy N. z dnia 15.11.1989r. Nieruchomość ta została nabyta w dniu 8.06.1990r. od Skarbu Państwa. Mając na uwadze ówczesnie obowiązujące przepisy prawne proces nabycia nieruchomości państwowych był wieloetapowy, a wybór nabywcy odbywał się w ściśle określonym kręgu. Ojciec uczestnika wszczął proces wykupu tych działek, które dzierżawił przez znaczny okres czasu, a tym samym miał prawo do ich nabycia. Mówił córce- S. H., iż chce dokonać takiego nabycia. Ostatecznie rodzice uczestnika podjęli decyzję, iż nabywcą będzie uczestnik, gdyż on miał przejąć całe gospodarstwo rolne, w tym w/w działki. Środki na zakup tej nieruchomości pochodziły od rodziców uczestnika, otrzymał je w drodze darowizny. Mając na uwadze, iż wydania w dniu 15.11.1989r. decyzja o wyznaczeniu na nabywcę J. S., była ważna tylko 3 miesiące, to w tym okresie miało dojść do zawarcia umowy i uiszczenia ceny nabycia. Środki na zapłatę ceny nie posiadał uczestnik, który wówczas pracował u rodziców na gospodarce rolnej. Nie były wówczas rozwinięte instytucje kredytowe. Takie pieniądze natomiast posiadali rodzice uczestnika, gdyż prowadzili dobrze prosperujące gospodarstwo rolne. Trzeba zaznaczyć, iż gdyby nie kolejka u notariusza umowa kupna została podpisana przed zawarciem związku małżeńskiego przez strony. W tym zakresie nie można uznać za wiarygodne zeznania wnioskodawczyni, iż cena nabycia została uiszczona przez strony z ich ówczesnie osiągniętych dochodów. Od momentu zawarcia związku małżeńskiego przez strony a podpisaniem umowy minęło ok. 6 tygodni, a więc – według wnioskodawczyni- strony za dochód osiągnięty w okresie jednego miesiąca miałyby zakupić nieruchomość o powierzchni 33 776m². Twierdzenia te budzą uzasadnione wątpliwości i nie zasługują na uwzględnienie.

W związku z powyższym Sąd uznał, iż nieruchomość objęta księgą wieczystą nr (...), nie weszła w skład majątku wspólnego stron, gdyż została zakupiona za środki pochodzące z majątku osobistego uczestnika, tj. pieniądze otrzymane w drodze darowizny od jego rodziców. Tym samym zaszło wyłączenie tego składnika z majątku wspólnego na podstawie surogacji (art. 33 pkt. 10 k.r.o.) S.polega na tym, że środków uzyskanych w zamian za przedmioty wchodzące pierwotnie w skład jednego majątku nabywane są inne przedmioty, które wchodzą niejako w ich miejsce, stanowią surogat tych pierwszych. Przesłankami tak rozumianej surogacji są dwa wymagania: po pierwsze, aby jedno i to samo zdarzenie spowodowało wyjście określonego przedmiotu z majątku osobistego i nabycie innego przedmiotu majątkowego oraz po drugie, aby przedmiot nabyty był uzyskany także w sensie ekonomicznym kosztem majątku dorobkowego (tak SN w uzasadnieniu postanowienia z dnia 2.03.2012r., sygn. akt II CSK 363/11, LexisNexis nr 5157454). Nie można podzielić stanowiska wnioskodawczyni, iż tożsamość składników majątku osobistego ma być

zachowana. Celem surogacji jest bowiem nie skład masy majątkowej, a jej wartość. W wyniku surogacji nie powinna zmieniać się wartość majątku osobistego, wartość ta powinna być zachowana mimo zmiany jego poszczególnych składników (tak SN w uchwale z dnia 19.08.2009r., sygn. akt III CZP 53/09, LexisNexis nr 2069633).

Zbliżoną argumentację prezentował uczestnik odnośnie ciągnika Z.. Tłumacząc, iż został on nabyty ze środków uzyskanych ze sprzedaży dwóch ciągników, które otrzymał od rodziców. Świadcowie zeznający w sprawie S. H., C. K. (2) oraz W. H. potwierdzili, iż w przeszłości były takie ciągniki na składzie gospodarstwa rolnego uczestnika. Jednak uczestnik nie wykazał, kiedy zbył te ciągniki, za jaką kwotę, czy jest związek czasowy pomiędzy zbyciem starych ciągników, a nabyciem ciągnika Z.. Bierność dowodowa uczestnika w tym zakresie spowodowała, iż Sąd uznał zarzut surogacji za nieudowodniony. W konsekwencji ciągnik Z. ,rok produkcji 1996, wszedł w skład majątku wspólnego stron.

Sąd ustalił wartość nieruchomości oraz ruchomości, w tym pojazdów mechanicznych na podstawie opinii biegłych. Czytając te opinie łącznie Sąd ustalił wartość wszystkich składników wchodzących w skład majątku stron. Sąd podzielił wszystkie te opinie, łącznie z opiniami uzupełniającymi. Opinię biegłych, jako profesjonalistów Sąd uznał za rzeczowe i fachowe. Biegli na podstawie dostępnego materiału ustosunkowali się wyczerpująco do pytań Sądu oraz zastrzeżeń uczestnika. Wnioskodawczyni nie zgłaszała żadnych zastrzeżeń do opinii.

Odnosząc się zaś do spornego składnika majątku wspólnego, tj. nakładów czynionych na nieruchomość położoną w (...) gmina N., dla którego Sąd Rejonowy w Dzierżonowie prowadzi księgę wieczystą nr (...). Strony nie kwestionowały faktu poczynionych nakładów i ich rozmiaru. Strony jak i świadkowie słuchani w sprawie potwierdzili zakres wykonanych prac remontowych. Spór koncentrowała się wokół samego faktu zaliczenia poczynionych nakładów do majątku wspólnego, a w razie pozytywnej odpowiedzi, wokół ich wysokości.

Odnosnie nakładów poczynionych z majątku wspólnego na majątek osobisty jednego z małżonków, to Sąd z urzędu ustala wartość takich nakładów i to bez względu na inicjatywę dowodową uczestników postępowania (tak uchwała SN z dnia 21.02.2008r., sygn. akt III CZP 148.07, OSNC 2009, nr 2, poz.23). Na taką powinność Sądu wskazuje art. 45 § 1 k.r.o., według którego każdy z małżonków powinien zwrócić wydatki i nakłady poczynione z majątku wspólnego na jego majątek osobisty. Z tym, że można żądać zwrotu wydatków i nakładów zużytych w celu zaspokojenia potrzeb rodziny, chyba że zwiększyły wartość majątku w chwili ustania wspólności.

Faktycznie poczynione nakłady w zdecydowanej części miały służyć zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych rodziny stron. Należy zatem nakłady te uznać za zużyte w celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych rodziny, a jako takie nie podlegają rozliczeniu w trybie cytowanego art. 45 kro, chyba że spowodowały wzrost wartości majątku osobistego uczestnika. Przesłankę zwiększenia wartości majątku ocenia się na datę ustania wspólności. Trzeba także podkreślić, że wzrost tej wartości nie zawsze będzie odpowiadał kwocie wydatków czy nakładów przeznaczonych na ten cel. W niniejszej sprawie strony czyniły nakłady na przedmiotową nieruchomość w przeciągu 20 lat, część tych nakładów stała się faktycznie bezzwrotna albo się zamortyzowały.

W celu udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy nakłady poczynione na działkę nr (...) spowodowały wzrost wartości tej nieruchomości na dzień ustania wspólności, Sąd powołał biegłego sądowego z zakresu wyceny nieruchomości. R. M. (1). Biegły określił, iż wartość budynku mieszkalnego wraz z działką niezbędną do korzystania z niego na łączną kwotę 376 200 zł, w tym wartość zabudowań- 325 000 zł a działki- 51 200 zł. Natomiast wartość nakładów poczynionych na działkę nr (...) biegły określił na wartość 82 022 zł. Przy czym biegły wycenił nakłady poczynione przez strony przez cały okres ich małżeństwa zgodnie z oświadczeniami stron złożonych przy oględzinach nieruchomości przez biegłego (k.240-241). Taki zakres prac remontowych przyjął też Sąd.

Porównując wartość działki nr (...) zabudowanej budynkiem mieszkalnym oraz gospodarczym oraz wartość poczynionych nakładów należy uznać, iż zwiększyły one majątek osobisty uczestnika w chwili ustania wspólności. Tym samym Sąd ustalił, że poczynione nakłady stanowią składnik majątku wspólnego wnioskodawczyni i uczestnika postępowania i podlegają rozliczeniu w toku postępowania o podział majątku dorobkowego.

Uczestnik postępowania nie zgadzał się z opinią biegłego z zakresu wyceny nieruchomości, zarzucając, iż została przyjęta zła metodyka pracy i doprowadziło to do zawyżenia wartości budynku i tym samym poczynionych nakładów. W konsekwencji wniósł o powołanie dowodu z opinii innego biegłego. Wniosek ten Sąd oddalił.

Zgodnie z przepisem art. 286 k.p.c. Sąd może żądać ustnego wyjaśnienia opinii złożonej na piśmie, może też w razie potrzeby żądać dodatkowej opinii od tych samych lub innych biegłych. Powołany przepis nie precyzuje jak należy rozumieć pojęcie „w razie potrzeby”. W orzecznictwie i doktrynie przyjmuje się jednak, iż chodzi tu o takie sytuacje, gdy opinia złożona przez biegłego jest niejasna lub niepełna, wewnętrznie sprzeczna, albo gdy opinia pisemna jest rozbieżna z opinią ustną biegłego. W rozpoznawanej sprawie żadna z wymienionych sytuacji nie miała miejsca. Opinia biegłego R. M. (1) jest przekonująca i dostatecznie wyjaśnia zagadnienie stanowiące przedmiot rozpoznania w niniejszej sprawie. Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 21 listopada 1974 roku, II C CR 638/74,(OSPİKA 1975, numer 5, poz. 108), w którym wypowiedział się, iż nie jest uzasadniony wniosek strony o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego, jeżeli w przekonaniu sądu opinia wyznaczonego biegłego jest na tyle kategoryczna i przekonująca, że wystarczająco wyjaśnia zagadnienie wymagające wiadomości specjalnych. Nadto w orzeczeniach z dnia 15 lutego 1974, II CR 817/73(nie publikowane) oraz z dnia 18 lutego 1974,II CR 5/74 (Biuletyn Sądu Najwyższego 1974, numer 4, poz.64) Sąd Najwyższy wypowiedział się, iż Sąd nie jest obowiązany dopuścić dowód z opinii kolejnych biegłych w wypadku, gdy opinia jest niekorzystna dla strony. Stanowiska wyrażone w powyższych orzeczeniach znajdują poparcie również w doktrynie prawniczej (tak min. T. E., J. G. oraz M. J. w „Komentarzu do Kodeksu Postępowania Cywilnego Część Pierwsza, Postępowanie Rozpoznawcze”, Tom I (Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1997, tezy 7,8 strony 438-439). Należy mieć na uwadze, iż stanowisko odmienne od wyrażonego w powołanych wyżej orzeczeniach oznaczałoby przyjęcie, że należy przeprowadzić dowód z wszelkich możliwych biegłych, aby się upewnić, czy niektórzy z nich nie byłoby takiego zdania, jak strona.

Sąd nie znalazł zatem uzasadnionych podstaw, aby odmówić wiary dowodowi z opinii biegłego R. M. (1). Biegły sądowy przekonująco uzasadnił w opinii pisemnej jej wnioski. Opinia pisemna jest rzeczowa, nie zawiera twierdzeń pozostających ze sobą w sprzeczności oraz jest poparta fachową wiedzą z zakresu budownictwa i szacowania wartości nieruchomości, czemu biegły dał wyraz w opinii uzupełniającej.

Reasumując, Sąd uznał niniejszą opinię za wiarygodną i oparła na niej swoje rozstrzygnięcie.

Z tych względów, na podstawie przytoczonych przepisów, orzeczono jak w punkcie I postanowienia.

Dokonując zaś podziału majątku wspólnego (punkt II postanowienia) Sąd miał na względzie aktualny stan posiadania składników tego majątku przez wnioskodawczynię i uczestnika postępowania oraz ich stanowisko w tym zakresie. Według art. 212 § 2 k.c. rzecz, która nie daje się podzielić, może być przyznana stosownie do okoliczności jednemu ze współwłaścicieli z obowiązkiem spłaty pozostałych. Podobną regulację zawiera art. 623 k.p.c. który stanowi, że sąd dokonuje podziału na części odpowiadające wartością udziałom współwłaścicieli z uwzględnieniem wszelkich okoliczności, zgodnie z interesem społeczno – gospodarczym, a różnice wartości wyrównuje się przez dopłaty pieniężne.

Strony były w zdecydowane części zgodne, co do sposobu podziału przedmiotów majątku wspólnego. Zgodnie z ich stanowiskiem, Sąd przyznał wnioskodawczyni na wyłączną własność samochód marki J. o wartości 36400 zł. Strony nie miały sprecyzowanego stanowiska odnośnie pojazdu osobowego marki S. o wartości 7500 zł. Były zgodne, iż auto to użytkuje ich syn, z tym że wnioskodawczyni sprzeciwiała się wyłączenia tego składnika z podziału. Sąd przyznał ten pojazd także na wyłączną własność wnioskodawczyni mając przede wszystkim na uwadze, iż pozostałe przedmioty majątkowe zostały przyznane uczestnikowi, a był to jedyny składnik, który może ona przejąć bez większych niedogodności dla siebie. Pozostałe składniki majątku wspólnego stron zostały przyznane uczestnikowi. Prowadzi on bowiem gospodarstwo rolne, a przyznane nieruchomości stanowią całość gospodarczą. Natomiast przyznane ruchomości są wykorzystywane do produkcji rolnej (kombajn, ciągnik oraz samochód dostawczy marki V.). (...) i wyposażenie salonu (telewizor, meble skórzane i ława) przypadły także uczestnikowi, bowiem stanowią wyposażenie

domu stanowiącego jego majątek osobisty, w którym tylko on mieszka. Natomiast wnioskodawczyni nie ma warunków lokalowych, aby przejąć te meble, gdyż wynajmuje mieszkanie.

Dlatego też Sąd postanowił jak w punkcie II.

Wedle przepisów art. 212 § 1 zd. 2 k.c. w zw. z art. 1035 k.c. w zw. z art. 46 k.r.o., rzecz, która nie daje się podzielić, może być przyznana stosownie do okoliczności jednemu ze współwłaścicieli z obowiązkiem spłaty pozostałych. Mając więc na względzie, że wartość całego majątku wspólnego stron wyniosła 312 432 zł. Udziały stron w tym majątku są równe (art. 43 § 1 k.r.o.), a więc każdy z nich powinien otrzymać równowartość kwoty 156 216 zł. Natomiast wnioskodawczyni otrzymała tylko odpowiednik kwoty 43 900 zł, tym samym należała się jej dopłata tytułem wyrównania udziału w majątku wspólnym w wysokości 112 316 zł (156 216 zł – 43 900 zł).

Przepisy art. 212 § 3 zd. 1 k.c. w zw. z art. 1035 k.c. w zw. z art. 46 k.r.o. stanowią jednocześnie, że w przypadku, gdy zostały ustalone dopłaty lub spłaty, sąd oznaczy termin i sposób ich uiszczenia, wysokość i termin uiszczenia odsetek, a w razie potrzeby także sposób ich zabezpieczenia. Stosownie do tego obowiązku Sąd ustalił, że powyższą kwotę uczestnik powinien spłacić w terminie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia, z odsetkami ustawowymi na wypadek opóźnienia w płatności.

Ustalając taką formę zapłaty Sąd miał przede wszystkim na względzie, że uczestnik nie posiada kwoty niezbędnej do jednorazowej spłaty wnioskodawczyni. Ma zobowiązania, spłaca kredyt na zakup samochodu, wspiera finansowo dzieci. Przyznał, iż aby zaspokoić roszczenia byłej żony będzie musiał sprzedaż którąś z nieruchomości. Zdaniem Sądu więc uiszczenie dopłaty we wskazanym 6-miesięcznym terminie jest bardziej realne, albowiem do tego czasu bez wątpienia może zgromadzić taką kwotę. Jednocześnie Sąd miał na względzie, że termin uiszczenia dopłaty określony w postanowieniu sądowym musi przypadać na okres po uprawomocnieniu się postanowienia ją zasądzającego (por. postanowienie SN z dnia 19 września 2002 roku, II CK 21/02, niepublikowane). Dodatkowo Sąd ustalił obowiązek zapłaty odsetek ustawowych na wypadek opóźnienia w płatności.

Mając powyższe na uwadze, w oparciu o powołane przepisy, należało orzec jak w punkcie III postanowienia.

O obowiązku uiszczenia kosztów sądowych (punkt IV postanowienia) Sąd orzekł w oparciu o przepisy art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) w związku z art. 520 § 1 k.p.c., przyjmując że na koszty te składa się kwota 10526,78zł tytułem wydatków związanych z wynagrodzeniem biegłego sądowego tymczasowo pokryta przez Skarb Państwa- Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie. Stosownie bowiem do przepisu art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu, a więc w tym przypadku przepisu art. 520 § 1 k.p.c. Mając powyższe na uwadze, Sąd obciążył wnioskodawczynię i uczestnika postępowania tymi wydatkami po połowie tj. w kwotach po 5263,39 zł.

Orzeczenie o kosztach postępowania (punkt VI postanowienia) znajduje oparcie w przepisie art. 520 § 1 k.p.c., według którego każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie, chyba że uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub interesy ich są sprzeczne. W orzecznictwie Sądu Najwyższego bowiem zgodnie przyjmuje się, iż w sprawach, których przedmiotem jest podział majątku, samo występowanie sporów pomiędzy współwłaścicielami, co do składników majątku, ich wartości i sposobu ich podziału, oraz co do innych kwestii cząstkowych, nie oznacza, iż zachodzi pomiędzy uczestnikami postępowania sprzeczność interesów. Sam fakt, iż strony zmierzają do podziału majątku w sposób, jaki uznają za najkorzystniejszy dla siebie i mają odmienne w tym zakresie stanowisko, nie oznacza, iż konieczność rozstrzygnięcia tychże sporów ma wpływ na ocenę celu postępowania, jakim jest wyjście ze stanu współwłasności, a w tym zakresie interesy uczestników postępowania działowego pozostają wspólne i niesprzeczne (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2013r. II CZ 28/13, z dnia 9 sierpnia 2012 r., V CZ 30/12, z dnia 6 czerwca 2012 r., IV CZ 13/12, z dnia 3 lutego 2012 r., I CZ 133/11, z dnia 19 listopada 2011 r., III CZ 46/10, OSNC 2011, nr 7-8, poz. 88, z dnia 19 listopada 2011 r., III CZ

47/11, z dnia 16 września 2011 r., IV CZ 40/11). Tym samym Sąd w pkt V postanowienia ustalił że wnioskodawczyni i uczestnik postępowania ponoszą we własnym zakresie koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

ZARZĄDZENIE

1. Odnotować,
2. Odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron,
3. kal. 14.
4. po prawomocności zwrócić akta pomocnicze.

11.01.2015r.

(urlop 22.-23.12.2015r.)